

Sygn. akt II Ca 77/14

POSTANOWIENIE

Dnia 18 marca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy, II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Barbara Nowicka

Sędziowie: SO Piotr Rajczakowski

SO Małgorzata Mróz

Protokolant: Violetta Drohomirecka

po rozpoznaniu w dniu 18 marca 2014 r. w Świdnicy

na rozprawie

sprawy z wniosku **Z. P.**

przy uczestnictwie (...) **SA w K.**

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Rejonowego w Wałbrzychu

z dnia 21 listopada 2013 r., sygn. akt VIII Ns 79/12

p o s t a n a w i a:

oddalić apelację.

Sygnatura akt II Ca 77/14

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 21 listopada 2013r. Sąd Rejonowy w Wałbrzychu oddalił wniosek Z. P. o ustanowienie służebności przesyłu w sprawie przy udziale (...) SA w K..

Sąd Rejonowy ustalił, że wnioskodawca Z. P. jest właścicielem działek gruntu o nr (...)położonych przy ul. (...)w J., dla których Sąd Rejonowy w Wałbrzychu prowadzi księgę wieczystą o nr (...). Działki te od 6 lutego 1962 roku stanowią nieprzerwanie własność osób fizycznych, najpierw rodziców wnioskodawcy, a od 1990 roku wnioskodawcy.

Przez działki nr (...)położone w J., przebiegają przewody napowietrznej linii elektroenergetycznej średniego napięcia, oznaczone symbolem (...). Linia ta została wybudowana w 1961 roku, od tego czasu jej przebieg nie zmienił się. Do eksploatacji przekazano ją (...).

W granicach nieruchomości stanowiących własność wnioskodawcy, linia podwieszona jest na 4 słupach żelbetonowych, jednożerdziowych; jej łączna długość to 673 m; słupy oznaczono numerami (...). Urządzenia te stanowią własność uczestnika postępowania.

W latach 70 - tych i 90 - tych linia ta była remontowana i modernizowana. W jej paszporcie odnotowano m. in. następujące czynności:

- listopad 1973 przegląd linii;
- czerwiec 1978 - przegląd techniczny

-1993 odcinek linii (...)zakwalifikowana do przeglądu technicznego;

- sierpień 1994 roku prace na słupach linii(...)
- listopad 1994 roku naprawy na słupach (...)
- maj 1995 roku prace na słupie nr (...)
- listopad 1986 roku prace w związku z uszkodzeniem linii od (...)

(...)

- luty - marzec 1997 roku uszkodzenia na słupie (...)

Linia energetyczna średniego napięcia (...)i będące jej elementem cztery słupy o numerach (...)przyjęte zostały w poczet środków trwałych przedsiębiorstwa państwowego w dniu 29 grudnia 1976 r.

Uczestnik postępowania jest następcą prawnym przedsiębiorstwa państwowego (...). Zarządzeniem Ministra Przemysłu nr 26/ORG/89 z dnia 16 stycznia 1989 r. utworzono przedsiębiorstwo państwowe (...)w W.. Powstało ono w wyniku podziału przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą (...)w P.na bazie (...)w W.. Następnie w dniu 20 lipca 1993 r. nastąpiło przekształcenie w/w (...)w W.w spółkę prawa handlowego (...) S. A. z siedzibą w W., która przejęła m. in. składnik majątkowy w postaci urządzeń energetycznych znajdujących się na nieruchomości wnioskodawcy.

W dniu 14 kwietnia 2004 r. podjęto uchwałę o połączeniu (...)S. A. z (...)S.A., który następnie zmienił nazwę zmienił nazwę na (...) S.A.Od 30 grudnia 2008 r. funkcjonował jako (...) S.A., a od 1 września 2011 r. zamienił nazwę na (...) S.A.z siedzibą w K..

Przy takich ustaleniach faktycznych Sąd Rejonowy oddalił wniosek uznając, że uczestnik postępowania nabył służebność o treści odpowiadającej służebności przesyłu w drodze zasiedzenia.

Sąd podzielając pogląd z postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2012 r. o sygn. akt V CSK 183/11 o treści: „Nie ma żadnych podstaw do przyjęcia, iż posiadanie służebności przesyłowej przez przedsiębiorstwo państwowe przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej kodeks cywilny z 1989 r. nie było posiadaniem w rozumieniu art. 352 § 1 k.c. i nie mogło prowadzić do zasiedzenia." uznał, iż uczestnik i jego •poprzednicy prawni posiadali służebność przesyłu. Przystąpienie przez poprzedników prawnych uczestnika postępowania (będących państwowymi osobami prawnymi) do korzystania w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu z nieruchomości będącej obecnie własnością wnioskodawcy, nastąpiło nie na podstawie decyzji administracyjnej, lecz w drodze czynności faktycznych, poprzez eksploatację opisanych wyżej urządzeń. Oznacza to, że brak podstaw do przypisania Skarbowi Państwa działań w zakresie władztwa imperialnego, lecz w sferze dominium, czyli wykonywania przez państwo zadań gospodarczych. Co za tym idzie, poprzednicy prawni uczestnika mogli posiadać nieruchomość wnioskodawcy w sposób prowadzący do zasiedzenia wskazanej wyżej służebności, zaś uczestnik byłby uprawniony do doliczenia do okresu swego posiadania okresu posiadania swych poprzedników prawnych.

W oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy nie sposób przyjąć, że poprzednicy prawni uczestnika pozostawali w usprawiedliwionym przekonaniu, iż przysługiwało im prawo do użytkowania działek stanowiących obecnie własność

wnioskodawcy w zakresie odpowiadającym służebności. Stąd też, uczestnik postępowania nie dysponując tytułem upoważniającym jego poprzedników prawnych do korzystania w zakresie służebności z nieruchomości wnioskodawcy, nie może być uznany za pozostającego w dobrej wierze.

W rozpoznawanej sprawie bezspornym pozostawało, że uczestnik postępowania korzysta z urządzeń infrastruktury energetycznej umieszczonych na działkach wnioskodawcy oraz to że nieruchomości te już od 6 lutego 1962 roku były własnością rodziców wnioskodawcy, a od 30 października 1990 roku stały się jego własnością. Jak przyznał sam wnioskodawca, urządzenia infrastruktury energetycznej należące do uczestnika postępowania znajdowały się na tych działkach już w 1962 roku.

Mając na uwadze powyższe Sąd przyjął, że opisane we wniosku nieruchomości były obciążone służebnością już od momentu wybudowania linii (...), przy czym jako datę pewną jej istnienia Sąd przyjął rok 1961. Jednakże jako datę początkową biegu terminu zasiedzenia wskazanej służebności należało uznać dzień 6 lutego 1962 r., gdyż właśnie w tym czasie opisane działki stały się własnością osób fizycznych. Stąd też, do nabycia służebności w drodze zasiedzenia doszło 7 lutego 1992 roku. W apelacji od tego postanowienia wnioskodawca zarzucił mu:

1) naruszenie prawa procesowego – art. 233 § 1 kpc w zw. z art. 232 zd. 1 kpc w zw. z art. 328 § 2 kpc poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów związanej z ustaleniem, że uczestnik postępowania wykazał, iż po 1 lutego 1989r. nastąpiło przeniesienie posiadania służebności przez Skarb Państwa na jego poprzednika prawnego ((...)) na podstawie samych przepisów prawa;

2) naruszenie prawa materialnego –art. 348 – 351 kc w zakresie w jakim Sąd I instancji uznał, iż posiadanie służebności przeszło na poprzednika prawnego uczestnika; art. 176 kc w zw. z art. 292 kc i art. 285 kc oraz art. 352 kc poprzez uznanie, iż uczestnik postępowania był uprawniony doliczyć czas posiadania swego poprzednika prawnego do okresu zasiedzenia i w związku z tym doszło do zasiedzenia służebności przesyłu.

Wskazując na te zarzuty wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji oraz zasądzenie od uczestnika postępowania na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania za obie instancje.

Sąd Okręgowy rozpoznając apelację oparł się na ustaleniach faktycznych Sądu Rejonowego uzasadnionych zebranych w sprawie materiałem dowodowym i zważył co następuje:

Apelacja podlegała oddaleniu a jej zarzuty i wnioski nie zdołały podważyć słuszności zaskarżonego postanowienia.

Nietrafne są zarzuty skarżącego dotyczące zarówno naruszenia prawa procesowego jak i prawa materialnego, sprowadzające się do kwestionowania stanowiska Sądu I instancji, iż poprzednik prawny uczestnika postępowania nabył w drodze zasiedzenia służebność odpowiadającą treści służebności przesyłu, po czym nastąpiło przeniesienie posiadania tej służebności na poprzedników prawnych (...) SA w K. i ostatecznie na niego, przez co brak jest przesłanek dla ustanowienia służebności przesyłu zgodnie z wnioskiem.

Sąd Rejonowy nie naruszył przepisu art. 233 § 1 kpc i prawidłowo ocenił zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wszechstronnie go rozważając.

Jak wynika z niewadliwych ustaleń Sądu napowietrzna linia średniego napięcia oznaczona symbolem (...)została wybudowana w 1961r. i na pewno była eksploatowana przez państwowe przedsiębiorstwo (...)w W.w 1962r. kiedy to rodzice wnioskodawcy stali się właścicielami nieruchomości rolnej niezabudowanej, położonej w J., składającej się m. in. z działek nr (...).

Zatem trafnie przyjął Sąd Rejonowy, że bieg terminu do zasiedzenia służebności dla urządzeń linii energetycznej w postaci czterech słupów żelbetowych, jednozerdziowych, na których podwieszona jest linia średniego napięcia,

posadowionych na działkach wnioskodawcy rozpoczął się 6 lutego 1962r. kiedy to jego rodzice F. i S. P. nabyli nieruchomość rolną na podstawie prawomocnego orzeczenia o wykonaniu aktu nadania.

Jednakże do nabycia służebności w drodze zasiedzenia doszło już wcześniej niż to ustalił Sąd, a mianowicie 1 stycznia 1985r. na rzecz Skarbu Państwa, przy przyjęciu posiadania Skarbu Państwa w złej wierze.

W dacie rozpoczęcia biegu terminu do zasiedzenia obowiązywała regulacja dekretu z 11 października 1946r. Prawo rzeczowe (Dz. U. nr 57, poz. 319), która w art. 50 § 1 stanowiła, że posiadacz nieruchomości w dobrej wierze nabywa jej własność po upływie 20 lat, zaś posiadacz w złej wierze po upływie 30 lat (§ 2 art. 50).

Natomiast zgodnie z art. XLI § 1 ustawy z 23 kwietnia 1964r. Przepisy wprowadzające kodeks cywilny (Dz. U. nr 16, poz. 94 ze zm.) do zasiedzenia, którego bieg rozpoczął się przed dniem wejścia w życie kodeksu cywilnego, stosuje się od tej chwili przepisy tego kodeksu. Jeśli jednak termin zasiedzenia według kodeksu cywilnego jest krótszy niż według przepisów dotychczasowych, bieg zasiedzenia rozpoczęte przed dniem wejścia w życie kodeksu, chyba, że zasiedzenie rozpoczęte przed dniem wejścia w życie kodeksu cywilnego nastąpiłoby przy uwzględnieniu terminu określonego w przepisach dotychczasowych wcześniej (§ 2 art. XLI).

Przy zastosowaniu powyższych norm prawnych do stanu faktycznego rozpoznawanej sprawy należy przyjąć, że zasiedzenie służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu nastąpiło po upływie 20 lat po wejściu w życie kodeksu cywilnego.

Przesłanką nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej jest posiadanie służebności polegające na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia znajdującego się na cudzej nieruchomości w takim zakresie i w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność.

Nie ulega wątpliwości, że przedsiębiorstwo państwowe (...)w W.(Skarb Państwa) korzystał z nieruchomości poprzedników prawnych wnioskodawcy w zakresie związanym z eksploatacją linii energetycznej (urządzeń przesyłowych) na rzecz Skarbu Państwa nieprzerwanie od 6 lutego 1962r. do 1 stycznia 1985r. kiedy to doszło do zasiedzenia służebności również na rzecz Skarbu Państwa, co wynika z charakteru tzw. jednolitej własności państwowej według przepisów obowiązujących przed dniem 1 lutego 1989r. (art. 128 kc). Przedsiębiorstwa państwowe wykonywały wówczas jedynie zarząd mieniem państwowym, w imieniu własnym, ale na rzecz Skarbu Państwa, a nie na swoją rzecz. Powyższe zasady odnosiły się także do posiadania, jeżeli było wykonywane przez przedsiębiorstwo państwowe. Posiadanie stanowiło wówczas składnik mienia państwowego a posiadaczem był Skarb Państwa, chociaż na zewnątrz jako posiadacz występowała osoba prawna zarządzająca tym mieniem.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego jest już utrwalony pogląd o dopuszczalności nabycia w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa przed ustawowym uregulowaniem służebności przesyłu w art. 305¹ – 305⁴ kc oraz, że posiadanie służebności przesyłowej przez przedsiębiorstwo państwowe przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej kodeks cywilny z 1989r. mogło prowadzić do zasiedzenia.

Linia energetyczna przechodząca przez nieruchomość wnioskodawcy została przejęta do eksploatacji przez przedsiębiorstwo państwowe (...)w W.a w 1993r. przez powstałą na bazie tego przedsiębiorstwa jednoosobową spółkę Skarbu Państwa o nazwie (...)SA w W.. Na skutek połączenia tej spółki ze spółką (...)w J.powstała spółka działająca pod kolejnymi firmami: (...) SA, (...) SAi od 1 września 2011r. (...) SAw K., która przejęła majątek byłego (...) SA w W., w tym napowietrzną linię energetyczną przechodzącą przez nieruchomość wnioskodawcy.

Przy takim charakterze relacji między wskazanymi wyżej podmiotami należy przyjąć, że pomiędzy Skarbem Państwa i osobą prawną uwłaszczoną jego nieruchomości z dniem 5 grudnia 1990r. zgodnie z art. 2 ustawy z 29 września 1990r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczeniu nieruchomości (Dz. U. nr 79, poz. 464 ze zm.) tj. (...) w W.i kolejnymi spółkami akcyjnymi powstałymi na bazie tego przedsiębiorstwa istnieje następstwo prawne w

zakresie posiadania nieruchomości, jak również posiadania służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu (ograniczonego prawa rzeczowego – art. 245¹ kc).

Stosownie do przepisu art. 305¹ kc służebność przesyłu jest ograniczonym prawem rzeczowym polegającym na tym, że przedsiębiorca przesyłowy może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem urządzeń przesyłowych. Korzystanie to dotyczy swobodnego dostępu do tych urządzeń w celu ich eksploatacji, konserwacji, remontów, usuwania awarii i ewentualnych modernizacji.

Na działkach wnioskodawcy są usytuowane cztery słupy wsporne linii średniego napięcia i w przypadku awarii linii energetycznej uczestnik postępowania wykonuje czynności naprawcze, podobnie jak jego poprzednicy prawni. Tym samym uczestnik jest posiadaczem służebności w rozumieniu art. 352 § 1 kc korzystającym z urządzeń niezbędnych do eksploatacji linii energetycznej.

W okolicznościach tej sprawy, jak wskazano wyżej, do nabycia w drodze zasiedzenia służebności o treści służebności przesyłu doszło już 1 stycznia 1985r. na rzecz Skarbu Państwa, zatem uczestnik postępowania nie dolicza okresu posiadania swojego poprzednika do okresu zasiedzenia, ponieważ w kolejnych latach następowało tylko przeniesienie służebności zasiedzianej wcześniej.

Na skutek przekształceń własnościowych linia średniego napięcia (...)stanowi obecnie własność uczestnika. Linia ta jest nieprzerwanie od co najmniej 1962r. eksploatowana. Skoro już poprzednik prawny uczestnika zasiedział służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu, to nie można ustanowić służebności przesyłu zgodnie z wnioskiem, bo ona już istnieje.

Z powyższych przyczyn Sąd Okręgowy oddalił apelację na podstawie art. 385 kpc jako nieuzasadnioną.